

Actualitat de la Societat Catalana de Pedagogia

Període abril 2019 - juny 2019

A càrrec de Carme Amorós Basté

Acte de lliurament del Premi Joan Profitós

V Jornada d'Intercanvi Pedagògic: «Fem l'escola plurilingüe»

Recerca «Fem l'escola plurilingüe». Resum del curs 2018-2019

Assemblea General de Socis i Assemblea Extraordinària de la Societat Catalana de Pedagogia. Nova Junta de Govern per al període 2019-2023

Altres informacions de la Societat:

Acte de commemoració dels quaranta anys de Santillana - Grup Promotor

Presentació del llibre *L'educació vista des de la família i l'escola*

Presentació del llibre *La màgia dels indicadors en educació*

Acte de lliurament del Premi Joan Profitós

25 d'abril de 2019

Lliurament del XXIXè Premi Joan Profitós d'assaig pedagògic

Aquest premi queda inclòs en la convocatòria dels Premis Sant Jordi de l'Institut d'Estudis Catalans i és gestionat per la Societat Catalana de Pedagogia (SCP), la Fundació Joan Profitós i l'Escola Pia de Catalunya.

Els guardonats i els membres del jurat als jardins de Mercè Rodoreda.

M. N. Lorenzo, M. Teixidó i A. Burgaya.

Inauguració de l'acte

L'acte va tenir lloc a la Sala Pere i Joan Corominas de l'IEC. Va ser inaugurat i presidit pel senyor Martí Teixidó, president de la SCP, acompanyat del senyor Antoni Burgaya, president de la Fundació Joan Profitós, que també va dirigir unes paraules al públic, i de la senyora M. Neus Lorenzo Galés, inspectora d'educació i professora col·laboradora de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), actualment subdirectora general de Transformació Educativa del Departament d'Educació, que va impartir la conferència.

Martí Teixidó va fer una referència a la figura de sant Josep de Calassanç (1557-1648), fundador de l'Escola Pia, referent de la història de la pedagogia a Europa i citat en el discurs de Marta Mata i Garriga en l'acte del seu nomenament com a doctora *honoris causa* de la UAB l'any 1999, i a la figura de Joan Profitós (1892-1954), vinculat a la renovació pedagògica de Catalunya i autor de diferents llibres que són una bona mostra de la seva aportació a la reflexió pedagògica i a la millora de la pràctica educativa.

Antoni Burgaya destacà el compromís de Joan Profitós en l'ensenyament de la llengua catalana i de la llengua en general. Va exercir una gran influència en la renovació pedagògica de l'Escola Pia, que en els seus inicis havia estat la primera escola pública popular d'Europa (St. Josep de Calassanç). Davant el moment de canvi que s'està vivint en l'educació, creu que el lliurament del premi ha d'ajudar al gran pacte educatiu de país, «que es confii en l'escola i en els mestres».

Conferència: «La transformació educativa des del plurilingüisme»

M. Neus Lorenzo¹ va desenvolupar la seva intervenció, plena d'idees, d'imatges i de suggeriments, partint d'una breu referència a la figura de Joan Profitós i la seva experiència en l'ensenyament i l'aprenentatge de la llengua, en l'anàlisi de l'acció educativa i en la reflexió pedagògica, elements rellevants per aprendre a aprendre i per al desenvolupament professional dels docents.

Va destacar la importància de l'ensenyament i l'aprenentatge de llengües des dels seus vessants lingüístic, psicològic i sociològic. Aprenent llengües s'aprèn més de llengua, s'aprecien més les diferències fonètiques i tonals, les diferències semàntiques i culturals. El plurilingüisme pot afavorir per part dels alumnes el desenvolupament de l'anomenada competència global (OCDE, PISA 2018), entesa com la capacitat d'analitzar els problemes globals i interculturals críticament, i des de múltiples perspectives.

També va fer una incursió en el paper de la tecnologia, fins i tot de la intel·ligència artificial, i en els canvis en metodologia i en comunicació per facilitar eines als alumnes per inserir-se de manera activa i responsable en un món global, sense perdre la pròpia identitat.

Va abordar idees relacionades amb la potencialitat de la construcció col·laborativa del coneixement i criteris de com afavorir-la. Va assenyalar també la relació entre dinàmiques cognoscitives i dinàmiques ètiques, les necessàries aliances entre els diferents agents a l'hora d'afavorir una educació de qualitat, compromesa amb la

¹ Es pot accedir als materials gràfics que van acompanyar la seva intervenció a través del web: <https://es.slideshare.net/nlorenzo/viure-i-conviure-en-el-s-xxi-transformacio-educativa-des-del-plurilinguisme>.

millora de les relacions socials i de l'entorn en què vivim, i com l'aprenentatge lingüístic afavoreix patrons de cognició i el plurilingüisme pot afavorir la construcció de comunitats, tot i els reptes de constància, rigor i esperit crític que comporta.

Lectura de l'acta del jurat i lliurament dels guardons

El secretari del jurat, el senyor Marian Baqués i Trench, va llegir l'acta,² en la qual s'explicita el veredicte del jurat, format pel senyor Joan Mallart i Navarra, que n'és el president; la senyora Elena Venini i Redín; la senyora Núria Rajadell i Puiggròs; el senyor Josep Gallifa i Roca, i el senyor Conrad Vilanou i Torrano.

Es lliura el premi a l'obra *Canviar el consum per canviar la vida. Una proposta educativa i de conversió ecològica*, i el seu autor, Carles Armengol Siscars, dirigeix unes paraules al públic assistent en què presenta el contingut del seu treball i els motius que l'han dut a elaborar-lo, els quals tenen a veure amb la responsabilitat personal, social i educativa de donar resposta a la necessitat de contribuir a la sostenibilitat de la vida en el nostre planeta.

Es fa una menció específica a dues obres més, amb una breu presentació del seu contingut per part dels autors: *Incompetències bàsiques. Pals a les rodes del sistema educatiu*, de Xavier Blanch Gisbert, i *El bufó que va haver de marxar de palau. Projecte de consciència emocional i creixement personal*, d'Isabel Serra Padriça, Núria Trullà Roqueta, Raül Benítez Casañas i Roser Blázquez Gómez.

L'acte va comptar també amb l'**actuació del Cor de Ponent** de Barcelona.

² Es pot accedir a l'acta del jurat a través de la següent pàgina web: https://blogs.iec.cat/scp/wp-content/uploads/sites/13/2019/03/19_Acta-Jurat-XXIX-Premi-Joan-Profito%CC%81s.pdf.

V Jornada d'Intercanvi Pedagògic: «Fem l'escola plurilingüe»

11 de maig de 2019

La jornada va ser organitzada en el marc del projecte «Fem l'escola plurilingüe» i anava adreçada al professorat de totes les etapes educatives i a professionals de l'educació.

Obertura institucional, a càrrec de Martí Teixidó, president de la SCP.

Taula de debat: «La importància dels instruments pedagògics en l'avaluació formativa»

Presenta i modera: Martí Teixidó, director de la recerca «Fem l'escola plurilingüe».

Va destacar la complementarietat de les aportacions, tenint en compte la diversitat i el caràcter complementari dels llocs de treball dels ponents.

Josep Serentill

Inspector cap adjunt dels Serveis Territorials (ST) de Lleida, amb experiència i responsabilitats en diferents associacions professionals d'àmbit català, espanyol i internacional.

Creu que la pregunta o preguntes bàsiques que cal respondre a l'hora de plantejar l'avaluació són: a què ens dediquem i quin és el nostre negoci. Si la finalitat de l'escola i de la professió docent és que els alumnes aprenguin, hem de posar l'èmfasi en com s'avalua l'aprenentatge dels alumnes. És important conèixer diferents instruments per a una avaluació formativa. Cita l'aportació que va fer en aquest camp Michael Scriven, ex-president de l'American Association Evaluation.

En la línia de l'avaluació formativa i formadora va citar l'aportació de Neus Sanmartí quan parla de «l'avaluació per aprendre». Anar tenint constància del propi aprenentatge és un valuós indicador de l'encert en el camí seguit per aprendre i de com orientar decisions futures. La neurociència ha descobert que tenim unes neurones especialitzades en l'avaluació.

Què pretenem amb l'avaluació? Recollir informació, analitzar les dades, emetre judicis de valor i prendre decisions. L'alumne s'ha de veure implicat en l'avaluació si aquesta ha de ser una bona guia per al seu aprenentatge.

L'avaluació forma part d'un conjunt més ampli que és la programació, entesa com la guia que s'ha seguit per a l'aprenentatge dels alumnes, la qual s'ha fet en equip, i també cal que sigui en el marc de l'equip docent com s'analitzen i es valoren els resultats que s'han aconseguit.

Va esmentar diferents instruments d'avaluació, com les carpetes d'aprenentatge o portafolis, les rúbriques, les avaluacions de competències..., que tenen virtualitats diferents, poden ser complementaris i convé que cada centre els vagi actualitzant a l'hora de posar al dia les programacions. Des del web de la XTEC es facilita informació, formació i models. També s'han facilitat models i pautes d'observació dels aprenentatges lingüístics des de la Societat Catalana de Pedagogia (IEC) en el marc del projecte «Fem l'escola plurilingüe».

Notes Bibliogràfiques

SCRIVEN, M. S. (1967). «The Methodology of Evaluation», a R. E. STAKE (ed.), *AERA Monograph Series on Curriculum Evaluation*, Vol. 1: *Perspectives of Curriculum Evaluation*, Chicago, IL, Rand McNally, p. 39-83.

SANMARTÍ, N. (2007), *Evaluar para aprender: 10 ideas clave*, Barcelona, Graó.

M. Àngels Martínez

Assessora LIC (Llengua i Cohesió Social) del Consorci d'Educació de Barcelona.

La competència lingüística ens permet compartir significats. Què fem des dels diferents agents educatius perquè els alumnes nous adquirixin competències lingüístiques, comparteixin significats entre la llengua familiar, el català i les altres llengües del currículum, que no són per a ells les més habituals?

Per a la ponent és molt important fer una bona diagnosi de la situació de cadascun dels alumnes i del grup, i això demana temps. Una diagnosi ben feta estalvia molt camí en va. Cal conèixer també el context on es mouen els alumnes perquè, com afirmava

Vigotski, l'aprenentatge s'adquireix en un context i cal veure els elements del context que poden resultar més favorables.

És important també ser creatiu en les propostes educatives. El temps de l'ensenyament no és exactament el de l'aprenentatge; cal basar-se en els coneixements previs i trobar noves maneres d'ajudar a establir nous significats i a gaudir dels nous aprenentatges.

Josep M. Mominó

Professor de psicologia i ciències de l'educació a la Universitat Oberta de Catalunya (UOC). Director del Projecte Segell de Qualitat de la Innovació Educativa.

Va presentar els «Indicadors d'innovació» com a recerca que està duent a terme des de la UOC i en col·laboració amb diferents institucions que formen part del Consell d'Educació de Barcelona. Fa una referència inicial a Sèneca: «No hi ha vent favorable per a qui no sap on va», i ell la converteix en: «Tots els vents són favorables per a qui sap on va». En un moment en què la ventada de la innovació bufa fort però no ho fa sempre en la mateixa direcció, és important trobar uns instruments que ajudin a navegar, proporcionant punts de referència que indiquen el rumb que s'està seguint, ajudant a prendre decisions fonamentades o basades en evidències i trobant suport per aguantar amb fermesa el timó i no perdre el rumb.

El Departament de Psicologia de la UOC, en col·laboració amb el Consell d'Educació de Barcelona, ha creat el Segell de Qualitat com una eina que es posa al servei de les institucions per orientar la innovació en les iniciatives que promouen en l'àmbit educatiu. Els indicadors per obtenir el segell s'estructuren a l'entorn de cinc paràmetres: concepció dels entorns d'aprenentatge; versatilitat i organització de l'estructura organitzativa; cooperació amb la comunitat escolar; obertura a la col·laboració en xarxa, i compromís amb l'educació per a un desenvolupament sostenible. Es poden veure més desenvolupats aquests paràmetres al portal del Projecte Segell de Qualitat, que vol contribuir a dissenyar un marc de referència per a la innovació pedagògica a Catalunya: <https://www.uoc.edu/portal/ca/news/actualitat/2019/167-segell-qualitat-educativa.html>.

La diversitat d'institucions que formen part del Consell d'Educació de Barcelona (cent setanta) ha fet necessari elaborar un marc prou ampli i, al mateix temps, unes clares referències d'anàlisi i valoració de les innovacions, de manera que es puguin trobar semblances i diferències o especificitats i que es puguin facilitar sinergies positives per a la innovació educativa.

Espai d'experiències pedagògiques

Conducció a càrrec d'Elisabeth Dulcet, logopeda.

Experiència 1. Veig, penso, em pregunto.

Una experiència estructuradora del pensament i l'expressió oral per a tots els nivells educatius.

M. Àngels Fajardo Corma i Muntxa Anglada Creixell. Escola Petit Món Felisa Bastida de Castelldefels.

L'escola potencia activitats culturals, de caràcter transversal, que incorporen i potencien l'expressió oral de manera sistemàtica i que, alhora, permeten l'avaluació d'aquesta oralitat des de les diverses dimensions del llenguatge i del pensament.

En aquestes activitats, s'hi sumen:

- L'actitud de participació, el fet d'expressar i escoltar amb respecte, fent palesa la diversitat d'opinions que hi pot haver sobre una mateixa imatge.
- L'exercitació del pensament, la reflexió, l'observació curiosa, la capacitat d'explorar i la creativitat.
- L'expressió oral, l'ús de la paraula per ordenar i expressar el pensament i l'ús de les diferents intencionalitats del llenguatge, des de la designació fins a l'argumentació i projecció.

Una de les activitats que fem dins de la cultura de relacionar el llenguatge i el pensament és la rutina que té per nom «Veig, penso i em pregunto».

L'alumne/a, davant d'una imatge, vídeo..., expressa el que veu sense interpretació, el que pensa o allò que li suggereix, i fa les preguntes que se li acudeixen a partir d'allò que observa.

És important començar donant una estructura inicial a l'activitat proposada: què veus?, què penses?, què et preguntes?, i que els alumnes responguin començant la frase dient: «Veig, penso i em pregunto».

És una activitat transversal que es pot realitzar amb alumnes des de l'educació infantil fins a 4t de secundària, i permet activar l'observació, el pensament reflexiu, crític i creatiu i l'expressió oral. A l'educació infantil es tracta d'una rutina que es pot activar en molts moments. A primària i secundària s'integra dins de projectes més amplis.

En referència a la integració de l'avaluació de l'oralitat, aquesta activitat, emmarcada dins del treball de formació que hem fet amb la Societat Catalana de Pedagogia (IEC), ha estat un primer pas per donar un punt de referència a cada ítem de la pauta d'observació de l'oralitat; i a partir de l'anàlisi de les expressions dels alumnes, hem creat un registre d'ítems que corresponen a les dimensions de construcció i ús que es poden avaluar de manera consistent.

Experiència 2. La nostra banda sonora.

Una experiència d'intercomprensió multicultural i plurilingüe a través de la música.

M. Jesús Navarro Manero. Escola Prat de la Riba de Reus.

«La nostra banda sonora» és una activitat de primària que permet l'accés a diferents temes, de procedència i d'orígens geogràfics i culturals diferents, i que duem a terme a l'Escola Prat de la Riba de Reus.

Aquesta activitat consisteix a començar cada matí escoltant una cançó. Cada dia és una cançó diferent i intentem que n'hi hagi en diferents llengües, estils musicals, èpoques, temàtiques...

Els objectius són: desenvolupar la sensibilització plurilingüe, enriquir la cultura musical, potenciar l'atenció auditiva i millorar l'estat emocional.

Escoltem la cançó atentament i a continuació hi ha una breu conversa sobre si han reconegut o podem deduir quina és la llengua de la cançó, quins són els instruments que hi han identificat, quin és l'estil musical, quins sentiments els ha despertat, quina és la seva opinió, quins records els ha pogut evocar...

Sempre que és possible, aquesta conversa es manté en la llengua de la cançó (català, castellà o anglès). Si es tracta de la llengua d'origen d'algun infant de la classe, ens explica el significat, aprenem algunes paraules o expressions...

A continuació es localitza en el mapa del món el país d'origen de la cançó i es fa un breu comentari sobre la seva situació geogràfica, o sobre el clima, la cultura o la història..., depenent del tema de la cançó, dels coneixements previs o dels interessos que mostrin en la conversa.

També de vegades ballem mentre escoltem la cançó, o seguim el ritme de la música amb les mans o els peus o fem alguna petita activitat de llengua.

Per tal de fer-ho d'alguna manera extensiu a tota la comunitat educativa i a l'entorn, la cançó del dilluns sona tota la setmana per megafonia a les hores d'entrar i sortir de l'escola.

Amb tot això el que pretenem és avançar cap a una generació plurilingüe, que les llengües siguin per a ells i elles una eina real de comunicació i comprensió entre persones, entre pobles i entre cultures. I que els nostres alumnes tinguin les eines i les competències per aprendre a aprendre llengües.

Experiència 3. El rap interlingüístic.

Una proposta motivadora per a l'ús del repertori lingüístic en adolescents.

Emilee Moore, Grup de Recerca en Ensenyament i Interacció Plurilingües (GREIP) de la Universitat Autònoma de Barcelona: <http://grupsderecerca.uab.cat/greip>

La presentació descriu els tallers «*Talking languages, parlem (de) llengües*», que es van organitzar des del 2013 fins al 2015 dins d'un programa socioeducatiu a la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), anomenat Campus Ítaca.

El Campus Ítaca està dirigit a alumnes que han acabat 3r d'ESO i té com a objectiu general animar aquests adolescents a seguir l'educació postobligatòria. Inclou un campus d'estiu de dues setmanes a la UAB com a activitat principal. Dins d'aquest marc, la ponent va participar en la creació i execució de tallers d'anglès de dues hores per a grups de vint-i-quatre alumnes, que tenien com a objectiu trencar amb l'ensenyament tradicional de la llengua estrangera.

En la planificació d'aquests tallers, volíem promoure la reflexió crítica sobre els repertoris plurilingües dels participants i sobre la diversitat lingüística de la nostra societat. També volíem fomentar la seguretat per part dels alumnes a l'hora d'afrontar noves llengües i de fer servir l'anglès, tot valorant les pràctiques translingüístiques, o els usos integrats, híbrids i dinàmics del llenguatge. Inspirant-nos en la denominada «pedagogia del *hip-hop*», vam incorporar el rap, un dels elements del *hip-hop*, a l'aula, per la seva potencialitat per promoure pràctiques comunicatives «il·limitades», o sense prescripcions lingüístiques, i per la seva naturalesa reflexiva i crítica.

El *hip-hop*, tant en anglès com en altres llengües, també forma part de la cultura juvenil a Catalunya i, per tant, ens facilitava l'apropament de la proposta didàctica a la vida dels adolescents. A més, el rap inclou alguns elements de la poesia (per exemple, la rima, els versos i les estrofes), que és un gènere escolar més tradicional que es treballa típicament a les aules de secundària, i en aquest sentit pot fer de pont amb els objectius curriculars.

Experiència 4. La iniciativa legislativa popular (ILP).

Construint l'oratòria des del plurilingüisme i per al bé comú.

Marta Bosch, Marc Carrique i Oriol Hernández, alumnes del Col·legi Vedruna Vall de Terrassa.

Amb aquestes línies volem compartir amb els assistents a la jornada un projecte de caràcter especial sorgit d'un grup d'alumnes. Una iniciativa que ha sortit de l'aula i ha arribat fins al Parlament de Catalunya.

És així com els nois i noies de 3r d'ESO de l'Escola Vedruna Vall de Terrassa han aconseguit fer realitat tot el treball que van portar a terme el curs passat en el marc

del Projecte 9.2 del centre i que ha esdevingut una ILP (iniciativa legislativa popular) que el Parlament ja ha acceptat de tramitar.

La proposta de l'alumnat permet que, a través de l'etiquetatge, el consumidor pugui conèixer dades sobre l'origen i la forma d'obtenció dels productes, de forma verídica i contrastada. D'aquesta manera els usuaris, mitjançant el telèfon mòbil, podrien obtenir de manera transparent tota la informació del producte a partir d'uns criteris que parteixen de codis ètics fonamentals en els processos de producció, com ara l'absència de treball infantil, les condicions òptimes per als treballadors, la relació proporcional entre costos de producció i preu del producte o, fins i tot, l'absència de maltractament animal, entre molts d'altres.

El dia 19 d'octubre, representants dels trenta-sis centres Vedruna i l'equip de Vedruna Catalunya Educació van ser al Parlament per esdevenir fedataris i oficialitzar el procés de recollida de les cinquanta mil signatures que seran necessàries per tirar endavant aquesta ILP. És d'aquesta manera com des de l'Escola Vedruna Vall de Terrassa i Vedruna Catalunya Educació volem contribuir a fer realitat iniciatives innovadores i compromeses per construir un món més equitatiu i més digne per a tothom.

Continuem treballant plegats, compromesos amb l'aprenentatge dels alumnes, amb la societat i amb el repte d'avançar i crear ponts que enllacin aula i societat, aprenentatges i funcionalitats, individualitats i col·lectius.

Podeu consultar el portal web del projecte a:
<https://ilpconsumresponsablevedruna.cat>.

Conferència: «De l'oralitat a l'oratòria en una societat multilingüe i tecnològica»

A càrrec de **Gemma Pasqual**, escriptora de literatura infantil i juvenil.

Presenta: **Rosa M. Piqué**, responsable de l'àrea educativa de la Fundació Escola Cristiana de Catalunya (FECC).

Com deia Nietzsche: «S'ha d'aprendre a mirar, s'ha d'aprendre a pensar, s'ha d'aprendre a parlar i escriure: la meta en aquestes tres coses és una cultura aristocràtica».

Saber parlar bé s'ha convertit en un dels signes socials de prestigi, de posició i de cultura actuals. És important la conscienciació del fet oral i de la necessitat d'incidir-hi en els currículums d'ensenyament en els centres educatius. La diversitat lingüística i la multiculturalitat presents en els nostres centres ho corrobora. L'escola i els docents, la societat i els ciutadans, han d'estar preparats i desenvolupar estratègies d'integració clarament definides.

No hi ha un únic ús de la llengua oral, sinó variats i diferents. Una pluralitat que ve determinada per la diversitat de situacions d'expressió en què el parlant es troba al llarg de la vida o, fins i tot, en el transcurs d'un dia. No hem de confondre oralitat amb naturalitat o espontaneïtat.

La llengua oral no només és present en els currículums de les matèries de llengua i literatura, sinó que d'alguna manera es tracta d'una realitat instrumental que es manifesta en tot el procés educatiu. La «paraula dita», el «discurs oral», és la primera evidència del fet que l'aprenentatge s'està assimilant, i és també el primer instrument per demostrar-ho.

Anomenem *oralitat primària* l'oralitat d'una cultura que no té cap coneixement de l'escriptura. És «primària» per contrast amb l'oralitat secundària de l'actual cultura de les noves tecnologies. S'anomena *oralitat secundària* el fenomen que es viu en el marc de l'actual societat de la informació i la comunicació.

Si l'oralitat antiga proclamava la reunió, ara és la connexió amb el que està lligada, però amb un mapa mental tecnològic diferent. Les tecnologies estan vertebrant la nostra societat i requereixen noves habilitats i destreses per poder desenvolupar-nos-hi i conviure-hi, la qual cosa demana una alfabetització digital. En un futur pròxim, totes les persones s'han d'adaptar a les eines tecnològiques per poder formar part del grup social i no ser víctimes de l'exclusió que provoca la bretxa digital, sigui quin sigui l'origen d'aquesta. Les tecnologies són un mitjà i no una finalitat. L'escola ha d'orientar el seu alumnat en la demandada alfabetització digital.

El llenguatge és una eina bàsica del comportament social, un instrument que configura l'ésser humà. En aquest sentit, associem els límits del llenguatge de cada persona amb els límits del seu propi pensament. El llenguatge i la comunicació es troben en totes les aules i matèries, de manera que tots els docents han d'ensenyar a comunicar-se i contribuir a la competència en comunicació i lingüística, atès que la llengua és en si mateixa un vehicle per a l'aprenentatge.

L'escola queda configurada en aquest context com un agent de «normalització lingüística», amb una important responsabilitat sobre la llengua. Ha d'oferir a l'alumnat un model estàndard per al seu desenvolupament i comunicació social, diferenciant, entre altres aspectes: llengua oral i escrita, registres, contextos, usos, tipologies.

Centrant-nos a ensenyar a parlar més que a ensenyar el sistema de la llengua, la competència comunicativa oral adquireix la seva major dimensió en l'ús. Així ho prova el fet que s'aprèn a parlar abans que a escriure i l'existència de llengües en què no existeix l'escriptura. Així, els docents han de ser conscients que el desenvolupament competencial des d'una òptica comunicativa requereix l'adquisició, per part dels alumnes, de microhabilitats pròpies de l'oralitat. Dins d'aquesta necessària transformació, s'exigeix una coherència entre els fins i els mitjans que fem, per la qual cosa sembla essencial incloure les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC) en aquest procés de transformació.

Recerca «Fem l'escola plurilingüe»

Resum curs 2018-2019

A càrrec de **Carme Rider Serra**, coordinadora de la recerca.

Durant el curs 2018-2019, «Fem l'escola plurilingüe» s'ha centrat en la recollida d'evidències científiques a través de la recerca participativa i el treball en xarxa d'una mostra de cent escoles entre una població total de sis-centes escoles, amb un doble objectiu:

- La professionalització docent per a la construcció d'un projecte plurilingüe que parteixi de la llengua catalana, que garanteixi l'aprenentatge del castellà, que atengui la diversitat lingüística i que garanteixi l'aprenentatge de les llengües transnacionals.
- La recollida d'evidències sobre la identificació de necessitats en la professionalització docent, el valor de canvi dels instruments pedagògics i el treball en xarxa, i la identificació dels elements de transformació educativa.¹

La recerca «Fem l'escola plurilingüe» ha seguit orientada a millorar la pràctica educativa amb metodologia múltiple empíricoanalítica i humanísticointerpretativa. La finalitat és proporcionar estructura de pensament per a la presa de decisions fonamentada a partir d'instruments pedagògics amb dimensió formativa, per a l'avaluació d'infants, docents i centres, amb contribució dels investigadors en recerca-acció amb els docents (Carr i Kemmis, 1988; Elliott, 1990) i considerant l'avaluació com una forma de recerca per a la innovació.

L'equip de recerca s'ha anat ampliant amb equips multidisciplinaris d'adaptació al context i aplicació en diferents territoris de llengua catalana: Catalunya Nord, Illes Balears, Vall d'Aran, Occitània. En aquests territoris podem parlar ja d'investigadors associats atès que no són aplicadors sinó participants en l'anàlisi i en la presa de decisions. La previsió és poder completar el procés de recollida d'evidències

¹ Vegeu <https://per.espais.iec.cat>.

científiques en aquests territoris, així com al País Valencià i a l'Alguer en els propers tres anys.

Referències bibliogràfiques

Carr, W., Kemmis, S, (1988). *Teoría crítica de la enseñanza: la investigación-acción en la formación del profesorado*, Barcelona, Martínez Roca

Elliott, J., (1990). *La investigación acción en educación*, Madrid, Morata

Assemblea General de Socis i Assemblea Extraordinària de la Societat Catalana de Pedagogia. Nova Junta de Govern per al període 2019-2023

Dimecres, 19 de juny de 2019

Informació prèvia a l'Assemblea

D'acord amb els Estatuts de la Societat Catalana de Pedagogia (SCP), aprovats per l'anterior Assemblea General de Socis, celebrada el 20 de juny de 2018, i més recentment pel Ple de l'IEC, es va procedir a la renovació de la Junta. Es va fer per primera vegada amb el sistema de votació electrònica adoptat per l'IEC, que afavoreix la màxima participació, tot garantint el secret del vot.

El president va comunicar a tots els socis i sòcies el procés i el calendari electoral. El dia 15 de maig a les 18.00h es va constituir la mesa electoral i es va acceptar la candidatura presentada per Carme Rider. El dia 22 de maig es va obrir el termini per a la votació, que va finalitzar el dia 12 de juny.

Assemblea ordinària

Es va iniciar la sessió amb la presentació de la *Memòria d'activitats del curs 2018-2019* per part de Carme Rider, secretària de la Societat.

A continuació, la tesorera, Empar Garcia, va presentar la *Memòria econòmica* de l'exercici del 2018.

Finalment, Martí Teixidó, president de la Societat, va fer el parlament del final del seu mandat com a president, fent memòria de moments clau en la història de la Societat i de les principals actuacions des que el 2007 va assumir-ne la presidència per primera vegada.

Va agrair l'aportació de les diferents persones que durant aquests anys han col·laborat en diferents projectes i, finalment, va procedir a la lectura del document que sintetitza la seva concepció de la pedagogia al servei de l'educació: *Contribució de la pedagogia. Activitat científica, prospectiva i aportació d'instruments a l'educació.*

Adjuntem el text del seu parlament,

E. Garcia, C. Rider, M. Teixidó

Parlament del president a l'Assemblea:

Dilectes col·legues,

Avui faig un parlament més personal, atès que finalitza la meua contribució a la Societat com a president. No m'he sentit president, ni director, però sí que he procurat aportar pensament pedagògic, posar sobre la taula necessitats a les quals cal donar resposta i identificar pràctiques culturals actuals que ens donen pistes de com modificar l'educació. És la idea de Célestin Freinet: fer l'escola per als infants d'avui, amb les màquines i tècniques d'avui (ara en diem tecnologies). Tant com hem pogut ens hem centrat en l'educació escolar i el seu entorn, atès que ha estat el més oblidat per la pedagogia que cerca nous perfils professionals fora de l'escola sense dubte necessaris (empresa, mediació, altes capacitats, lleure). Una de les recerques a les quals hem dedicat més activitat, i que jo dirigeixo personalment, és fer l'escola catalana, avui, plurilingüe, amb metodologia pedagògica que garanteix el desenvolupament de cada infant amb respecte a la família, que fa l'escola en llengua catalana comuna per a tots els alumnes i que té projecció plurilingüe en les llengües vives i una llengua transnacional amb la intercomprensió com a mètode.

He fet un període llarg, que vàrem iniciar el 2003 amb Lluís Busquets († 2014) com a president i que prevèiem seguir consecutivament Martí Teixidó, Conrad Vilanou i Joan Mallart, que es van fer càrrec d'iniciar la *Revista Catalana de Pedagogia* i el *Diccionari Enciclopèdic de Pedagogia*. A la presidència hi he seguit jo, amb la feina de gestió i de vinculació a l'Institut d'Estudis Catalans i a la Secció de Filosofia i Ciències Socials. Cadascun de nosaltres hi podem dedicar un període intens i convé la renovació incorporant nous socis i sòcies a activitats concretes. Carme Rider s'ha fet càrrec d'aquesta renovació per garantir la continuïtat i opta a la presidència, que correspon avalar a l'Assemblea General.

En aquest període hi ha hagut molt diverses col·laboracions i la suma de totes fa possible la continuïtat de la Societat Catalana de Pedagogia (SCP) i la seva contribució a l'educació del país. Les esmento: J. L. Rodríguez-Bosch i Josep Palau, Primavera Pedagògica; Pere Marquès, Currículum bimodal; J. M. Turuguet, Biblioteca escolar i Narracions i pedagogia; Elena Venini, difusió a Tarragona del Termòmetre Lingüístic

(TL); Ramon Bassa, recerca TL a Illes Balears; Sílvia Puente, enllaç amb Andorra; Carles Cereceda, debat «Ara és demà»; Joan Rué i Carme Amorós, *Revista Catalana de Pedagogia* (RCP) digital i actualitat de la SCP. La SCP també és possible per moltes més microcontribucions puntuals.

Agraeixo a totes i a tots haver pogut comptar-hi per a aquesta empresa de col·laboració desinteressada. A mi m'ha donat sentit poder canalitzar la meua iniciativa i veure que podia contribuir a l'empresa de tots. Quina, sinó l'educació que afecta tota la societat!

Deixo el to personal i reitero l'orientació de la pedagogia que ja he presentat anteriorment.

Contribució de la pedagogia. Activitat científica, prospectiva i aportació d'instruments a l'educació. Coneixement social.

La pedagogia és a l'educació com la medicina és a la salut o l'enginyeria a la construcció de màquines i sistemes automàtics. Sembla una evidència reconeguda, per a la medicina i l'enginyeria sí, però no per a la pedagogia. Tots eduquem, efectivament, com tots hem de tenir cura de la salut o conduïm un automòbil, potser la màquina complexa més usual. Si sentim dolor o ens falla la màquina, acudim a professionals entesos. Si no estem contents de l'educació escolar (motivació dels alumnes, resultats d'aprenentatge, casos d'assetjament, deures escolars, dispositius mòbils), parla tothom, tot ciutadà hi diu la seva o els docents esperen la contribució de professionals experts (psicòlegs, sociòlegs, periodistes, escriptors, policies, metges). I quina sort que se'n parla, dels desajustaments de l'educació, a la televisió, a la ràdio, als diaris..., i quina mala sort que després de tanta imatge, tanta paraula o tanta lletra quedem com estàvem.

Insistirem que la pedagogia s'ha de situar en la seqüència d'R+D+I. En un primer temps de recerca ha d'aplegar coneixement de ciències que han estudiat l'educació o aporten fonamentació. La pedagogia comença integrant aportacions de diverses ciències per explicar la complexitat que no pot explicar unilateralment cap d'elles. El desenvolupament de la pedagogia, el segon temps, comporta elaborar instruments (escales, pautes, rúbriques, proves de contrast) i normes d'acció amb criteris per ajustar la decisió a cada context. La pedagogia és ciència normativa i empírica que ha de guiar la pràctica i s'ha de verificar amb criteris clars (funcionalitat, eficàcia, eficiència, optimització). La pràctica i verificació no són de laboratori sinó en la

diversitat de situacions d'aprenentatge i de context social i econòmic. Aquest és el tercer temps, la innovació que ho és en la mesura que els professionals milloren les seves pràctiques i els processos d'aprenentatge dels alumnes. La innovació s'ha de fer, doncs, en diàleg amb els professionals i són ells els qui donen validesa a les aportacions pedagògiques si es van generalitzant.

Encara hi ha qui veu la pedagogia com a innecessària. Efectivament, és innecessària en un ensenyament selectiu on els docents solament tenen com a referència els resultats d'aprenentatge i l'accés d'alumnes a estudis superiors. Amb tot, solament si són professionals amb una cultura àmplia transferiran el gust pel coneixement fent deixebles. En el passat, grans erudits podien ensenyar sense pedagogia a alumnes amb bones capacitats per a l'aprenentatge. La pedagogia científica es va desenvolupar quan Kilpatrick, Claparède, Montessori, Decroly, Dottrens, Cousinet i tants d'altres van dissenyar mètodes i instruments per a l'aprenentatge per a tots els alumnes, inclosos els discapacitats i fent aprenentatge en grup sense classificació competitiva.

Veiem com avui s'ha generalitzat la invocació de la innovació per millorar l'educació escolar. Si no ens guiem per tantes aportacions que han fet pedagogues i pedagogs al segle xx, farem moltes marrades. Aquestes aportacions es poden rellegir (és a dir, repensar pedagògicament) en la societat actual: diversa, pluralista, tecnificada, multicomunicada, també amb gran desigualtat econòmicosocial i comportaments massius. Anem a voltar d'altres països a cercar l'herba miraculosa, apleguem grans informes, fem presentacions d'impacte i així retornem a una consciència mítica, no científica, per sortir del malestar. Més aviat ens cal una actitud prospectiva a partir de la nostra realitat local, coneixent, això sí, les tendències i oportunitats de la societat global.

I si hi ha una pedagogia que s'adequa a la societat tecnològica actual és la pedagogia de Freinet i del moviment de l'Escola Moderna. I per fer una pedagogia científica hem d'estudiar abans les aportacions de la neurobiologia, de la psicologia evolutiva i de la sociologia comprensiva. La filosofia personalista (la de persona i comunitat) és la que més s'adequa a la societat democràtica, i no el neoliberalisme credencialista i competitiu.

La política de l'educació s'ha de reduir a un marc comú i no caure en la temptació del despotisme educatiu.

Hem anat orientant l'activitat de la Societat Catalana de Pedagogia superant el model de cartell: convidar un personatge d'impacte que atregui gran audiència. Hem

identificat temes o assumptes necessaris que cal reorientar. El procediment és fer una obertura pública del tema convidant a participar-hi persones, grups o entitats que hi estan relacionats i suggerir la configuració d'un equip de recerca que pugui fer una elaboració pedagògica. També en actes públics es presenten les elaboracions ja fetes i així s'incorporen nous membres, nous pedagogs i pedagogues que estan en plena activitat professional.

Una altra línia d'activitat és aportar coneixement pedagògic a la ciutadania, coneixement sobre l'educació i l'ensenyament amb consistència científica. Són les declaracions que fem davant de determinades situacions de confrontació ideològica o política procurant aportar llum (il·lustració) per tal que les opcions ideològiques lliures puguin tenir en compte el coneixement. Així ho vàrem fer l'any 2011 amb la *Declaració de la Societat Catalana de Pedagogia (SCP), filial de l'Institut d'Estudis Catalans, en relació amb les bases científiques, pedagògiques i socials de l'escola catalana i la immersió lingüística*, i el 2018 ho fem sobre *L'escola catalana, ara plurilingüe*. L'any 2017 vàrem fer conjuntament amb el Col·legi de Pedagogs de Catalunya la *Declaració social per la pedagogia*. Així mateix, hem atès els encàrrecs o invitacions per a aportacions pedagògiques a: «Qüestions d'estat» (Òmnium-IEC, 2013), «Ara és demà» (Consell Escolar de Catalunya, 2017), «Catalunya i futur» (Institut d'Estudis Catalans, 2017), actualització dels Premis Baldri Reixac (Fundació Carulla, 2016), proposta pedagògica operativa per a la remodelació de la Masia del Tibidabo (MIÀS Architects).

Les declaracions són accions molt compromeses amb la societat en un doble sentit. D'una banda, ens sentim compromesos a participar per deontologia des de les ciències socials, com a deure. De l'altra, hem de fer pública una posició amb fonament científic que pugui contribuir abraçant diverses posicions, generalment contraposades, però evidenciant desviacions per error o per interès.

La institució escolar (escola, col·legi o institut) ha de respondre a la realitat del seu entorn. Avui, les tecnologies de la informació i la comunicació ens permeten fer xarxes entre escoles de qualsevol punt de la Terra i això té un valor immens si tenim clara la intenció pedagògica. Això no treu que hem de començar per les xarxes d'escoles de proximitat. D'una banda, professionals d'escoles o instituts d'un mateix entorn poden contrastar i aprofundir anàlisis, propostes i experiències de manera directa i presencial amb visites recíproques i enregistraments audiovisuals directes, no editats, on solament plantejant les qüestions ja s'avança en comprensió i, per tant, en decisió per a l'acció. Però volem fer pensar en una altra xarxa. Cada escola,

cada institut ha de fer xarxa amb el seu entorn immediat: amb la biblioteca, amb l'ateneu de barri o l'associació de veïns; amb el grup de teatre, de música, coral, agrupament escolta, club d'esplai o club esportiu; amb la colla castellera o gegantera, grup de diables o esbart dansaire; amb amics de la bici, amics del museu o centre excursionista... Els docents ho han de conèixer bé, parlar-ne amb els alumnes per activar els seus interessos. L'institut, col·legi o escola pot fer alguna activitat interessant conjunta amb alguns grups i alhora contribuir a la cultura ciutadana i a la cohesió social. Aquesta és la primera xarxa d'una escola o institut que respon a la vida dels alumnes i les altres xarxes es construeixen a sobre d'aquesta.

Cloc aquesta intervenció, dilectes sòcies i socis.

Afinem l'aportació de la pedagogia com a ciència per contribuir a l'educació. Vegeu si podeu contribuir directament en un grup de treball o recerca. I en tot cas, estigueu atents a les activitats i difoneu-les entre els professionals coneguts i institucions de les quals formeu part. Convideu joves professionals a incorporar-se a la Societat Catalana de Pedagogia per a un relleu necessari en persones i en pensament pedagògic.

SCP-IEC, Barcelona, 19 de juny de 2019

Martí Teixidó i Planas

Societat Catalana de Pedagogia

president

Al final de l'acte va donar a conèixer la seva poesia «He mirat aquesta escola», inspirada en la cançó de Raimon «He mirat aquesta terra».

Assemblea extraordinària

	ELECCIONS 2011	ELECCIONS 2019
VOTANTS QUE HAN VOTAT	42	66
% PARTICIPACIÓ	25%	39%

C. Cereceda, S. Blasi i M. Montané.

A continuació, els tres membres de la mesa electoral, Sara Blasi, Mireia Montané i Carles Cereceda, van informar de com s'havia desenvolupat tot el procés d'elecció dels membres de la nova Junta i van donar a conèixer els resultats.

Pel que fa als resultats, van informar que dels cent setanta socis amb dret a vot, hi va haver un total de seixanta-sis vots vàlids que es van distribuir en cinquanta-nou sí, tres nos i quatre vots en blanc. Va quedar, per tant, proclamada l'única candidatura presentada, presidida per Carme Rider i Serra.

Ha estat la primera vegada que la votació s'ha fet per sistema electrònic, el qual garanteix l'anonimat dels votants, i és interessant destacar que el percentatge de participació ha estat més alt que en la darrera edició que es va fer per votació presencial i secreta, com s'havia fet en les edicions anteriors. La participació de l'any 2019 ha estat del 39 % dels socis i la de l'any 2015 havia estat del 25 %.

Es pot trobar informació més detallada del procés electoral i dels resultats a la pàgina web de la SCP: <http://blogs.iec.cat/scp/presentacio/junta>.

Presentació de la nova Junta

R. M. de la Fuente, C. Rider i J. Serentill. A la pantalla, I. León i M. Oliver.

A continuació va tenir lloc la presentació de la nova Junta, amb la presència a la taula de la presidenta, Carme Rider i Serra; el vicepresident de col·laboracions institucionals, Josep Serentill Rubio, i la secretària, Rosa Maria de la Fuente Castelló. Van poder-hi participar també, via en línia, el vocal de l'Alguer, Ibán León Llop, i el vocal de les Illes Balears, Miquel Oliver Trobat. Eren també a la sala els altres membres de la nova Junta: Empar Garcia, tesorera, i Joan Rué, director de la RCP.

La senyora Carme Rider va presentar els diferents membres de la Junta i els diversos àmbits d'actuació, alguns més consolidats i d'altres en fase incipient o de reorientació. Com ja es va definir des de l'inici, es tracta d'una Junta de continuïtat que vol seguir impulsant les recerques en marxa, com «Fem l'escola plurilingüe», la *Revista Catalana de Pedagogia*, el debat anual sobre un dels temes d'actualitat, les converses pedagògiques territorialitzades i les col·laboracions amb institucions diverses, amb un caràcter més permanent o més puntual, i que vol impulsar nous grups de treball com «Educació i mitjans de comunicació» i «Els pilars de l'educació secundària».

La nova Junta aposta perquè la Societat Catalana de Pedagogia esdevingui un espai de trobada on els associats puguin donar visibilitat als seus projectes i publicacions i afavorir vinculacions a les activitats de la societat. Seguiran vetllant per la incorporació de nous socis, siguin individuals o institucionals, per tal d'incorporar nous professionals, eixamplar la base dels socis i afavorir la vitalitat de la Societat.

Altres informacions de la Societat

Acte de commemoració dels quaranta anys de Santillana - Grup Promotor

Organitzat per la Societat Catalana de Pedagogia, el 30 d'abril de 2019, a les 7 del vespre a la Sala Prat de la Riba de l'Institut d'Estudis Catalans (carrer del Carme 47, de Barcelona).

Els orígens

Com es descriu a la pàgina <https://santillana.cat/40-aniversari-grup>, el Grup Promotor va néixer a Barcelona el 18 d'abril de 1979. Els seus fundadors formaven part del moviment pedagògic que des dels anys seixanta treballava per a la recuperació de la cultura catalana i de l'ensenyament del català i en català. Alguns d'aquells mestres i pedagogs, aglutinats al voltant d'Òmnium Cultural i sota la direcció de Joaquim Arenas Sampera, van ser els promotors de la iniciativa que va donar nom a l'editorial. Amb tot, les arrels jurídiques les trobem cap a la fi del franquisme, quan l'any 1972 es fundà Oidà, editorial lligada al moviment escolta i a l'educació en el lleure.

Va ser també l'any 1979 que es va signar un acord de coedició amb Santillana, una aliança que es va acabar segellant l'any 1982 amb la finalitat de sumar forces, experiència, valors... al servei de l'educació a Catalunya i el foment de la llengua catalana.

Desenvolupament de l'acte

L'acte, precedit d'una visita als jardins de Mercè Rodoreda, va ser inaugurat per Jaume de Puig, vicepresident de l'IEC, i després de la projecció d'un vídeo documental sobre el passat i el present de Grup Promotor (<https://vimeo.com/336118272>), va comptar amb la intervenció de Pere Macià, director del Grup, i Ana Sagristà, subdirectora editorial, que van destacar els aspectes més rellevants de l'aportació de l'editorial al coneixement i ús de la llengua i la literatura catalanes i a l'ensenyament en general.

A continuació, el Dr. Lluís Payrató, com a coordinador de la nova edició del *Llibre d'estil* (2014), va fer-ne una breu presentació, assenyalant el més rellevant de la seva aportació i la seva utilitat. Va agrair la col·laboració de tot l'equip de redactors i de l'editorial que els va donar suport.

Va cloure l'acte la Sra. Núria Cuenca, secretària general del Departament d'Educació, que, després de felicitar a tots els qui havien fet possible aquests quaranta anys de compromís amb l'educació, la llengua i la cultura catalanes, va destacar el que són encara objectius del sistema educatiu a Catalunya: aconseguir un model educatiu propi que garanteixi l'èxit acadèmic, personal i social de tots els alumnes; seguir millorant en la metodologia i la didàctica que afavoreixi l'adquisició de competències i basades en evidències científiques, i situar els alumnes, tots i cadascun, en el lloc central i al costat del professorat, dinamitzador de tots els processos d'aprenentatge. Va dir també que l'educació ha de transcendir el marc escolar i que hi ha dos reptes que no es poden ignorar: la resposta al canvi climàtic i la visió feminista en les relacions personals i socials. Finalment, va fer una referència al nou escenari polític a l'Estat espanyol i la necessitat de derogar la LOMCE.

Entre les diferents intervencions es va comptar amb la interpretació musical d'una coral infantil.

Presentació del llibre *L'educació vista des de la família i l'escola*

Autor: **Jaume Sarramona**

Editorial Horsori

J. Cambra, J. Sarramona, I. Rigau, J. Mayné i C. Torras.

La presentació del llibre va tenir lloc a la seu del Col·legi Oficial de Doctors i Llicenciats en Filosofia i Lletres i en Ciències de Catalunya (CDL) el 28 de maig de 2019.

Va iniciar l'acte la **Sra. Josefina Cambra**, exdegana del CDL i presidenta del Consell General de Col·legis Oficials de Doctors i Llicenciats. Va donar la benvinguda als membres de la taula i a tots els assistents i va fer una referència a l'interès educatiu del contingut del llibre per als professionals de l'educació i per a tots els adults que tenen relació amb els infants.

A continuació va intervenir el **Sr. Jordi Mayné**, president de l'AMPA de l'Escola IPSI de Barcelona. Ell ha estat convidat com a pare i creu que el llibre ajuda a reflexionar sobre com es veu l'educació avui, tant des de la família com des d'alumnes de diferents nivells educatius, i també des de docents i directius escolars, responsables de l'educació a l'escola. Destaca l'interès d'algunes qüestions que van sent abordades al llarg de diferents capítols, ordenats d'acord amb la seqüència d'un curs escolar.

Entre les qüestions abordades en el llibre, assenyalava com a interessants el paper educatiu de les persones jubilades com és el cas dels avis, la importància de l'educació física en el desenvolupament personal i en el treball de grup, el paper de les AMPA, que han d'estar ben connectades amb els centres i han de fer una feina complementària com, per exemple, prendre decisions davant el consumisme imperant, les conductes alimentàries i els seus possibles problemes (l'anorèxia i la bulímia...) i com educar el respecte i la responsabilitat.

El llibre aborda també una qüestió molt candent en el debat educatiu: com organitzar els horaris escolars per ajudar a conciliar-los millor amb la vida laboral dels pares i amb la vida familiar. En un altre ordre de coses ben diferents, també parla de les proves PISA de l'OCDE i de com informar i preparar els alumnes per a estudis posteriors.

A continuació va intervenir la **Sra. Conxa Torres**, professora de la Universitat Rovira i Virgili (URV), en representació del Col·legi de Pedagogs de Catalunya. Inicia la seva intervenció destacant la figura de Jaume Sarramona com a referent en l'àmbit de la pedagogia a Catalunya, tant en el camp de la docència com en el de la recerca i el de la difusió. Remarca també la seva implicació amb diferents associacions professionals, en debats educatius i en la política educativa com a expert.

Creu que una de les característiques del llibre que es presenta és la de descriure una galeria de personatges que parlen de coneixements i d'emocions. Ens aporta informació d'altres països amb cultures i sistemes escolars diferents, que ajuda a contextualitzar millor algunes de les decisions que es prenen. Segons la professora Torres, l'estil narratiu de l'autor ens ajuda a entrar en les diferents temàtiques d'una manera planera i, al mateix temps, ens manté motivats fins al darrer capítol. Va acabar la seva exposició dient: «L'autor diu que no és una novel·la, però potser sí que ho és!».

A continuació va prendre la paraula la **Sra. Irene Rigau**, que ha estat mestra d'educació infantil i primària, secretària del Consell Escolar de Catalunya, subdirectora general de Formació Permanent del Professorat, secretària del Consell Interuniversitari de Catalunya, Consellera de Benestar i Família i Consellera d'Ensenyament.

En primer lloc es felicita per la publicació d'aquest llibre, que considera «una bona notícia». En Jaume ha estat una persona compromesa amb la recerca, la pràctica, la formació i la política educativa. El qui es dedica a l'educació, es compromet amb el futur, i en Jaume, com a bon corredor de fons, ho segueix fent. Només cal veure la seva constància en la publicació del «Punts de vista» a través de la xarxa, a més a més d'una extensa bibliografia.

El llibre inclou una sèrie de «relats» que ens aporten una comprensió global del fet educatiu. La seva estructura respon a un quadre de doble entrada: els personatges i els temes, ubicats en uns temps educatius. Al final, un té la impressió de «pàgines

viscudes», on hi caben il·lusions, sentiments i pensaments. És una bona guia per a la formació de mestres i de pares, donant per fet que l'escola té llarga vida per endavant, en oposició al que podria ser un escenari de futur de desaparició de l'escola, un dels possibles escenaris dibuixats en un document de l'OCDE de l'any 2001¹ i analitzats pel professor Melgarejo;² més aviat s'hi veu retratat un dels altres escenaris: l'escola passa a formar part del cor de la societat.

Com a punts més rellevants del llibre, va voler destacar el caràcter polièdric de l'educació, les vivències dels diferents protagonistes, les diferències entre educació primària i secundària, entre escoles públiques i concertades, aportant punts de reflexió sobre la tria d'escola i la igualtat d'oportunitats, la necessitat que la societat doni importància a l'educació, i d'una manera ben especial, com s'aborden aquestes reflexions en el cor de la família i de les escoles.

L'escola és el llarg camí que facilita als alumnes el seu accés a la societat i, en aquest camí, compta amb l'acompanyament d'uns docents, d'uns directius del centre, amb uns requeriments interns i externs, i acostumats a un treball de fons que es desenvolupa al llarg d'uns temps i d'uns espais. Després de la lectura del llibre, el lector té molts elements per pensar que «val la pena dedicar-se a l'educació».

Finalment va intervenir l'autor del llibre, el **Sr. Jaume Sarramona**, que, tot citant José Antonio Marina quan deia que segurament Cervantes no es podia imaginar tot el contingut que seria atribuït a la seva novel·la *El Quixot*, no considera que el seu llibre tingui el valor d'una novel·la, però sí que té part d'autobiografia i de projecció personal, acumulada al llarg dels anys i d'estar ben atent a les preguntes i respostes que donen a l'itinerari educatiu els infants i joves, diferents membres de les famílies i diversos professionals.

Ha volgut fugir d'una visió pedant i poc realista de la pedagogia. Aposta per una visió integradora de l'educació, molt relacionada amb la vida quotidiana. Recorda l'aportació del Dr. Octavi Fullat afirmant que «sense educació no hi ha humanització». També va recordar el Dr. Alexandre Sanvisens quan afirmava que, per demostrar que

¹ OCDE (2001), *L'école de demain: Quel avenir pour nos écoles?*, París, OECD Publishing.

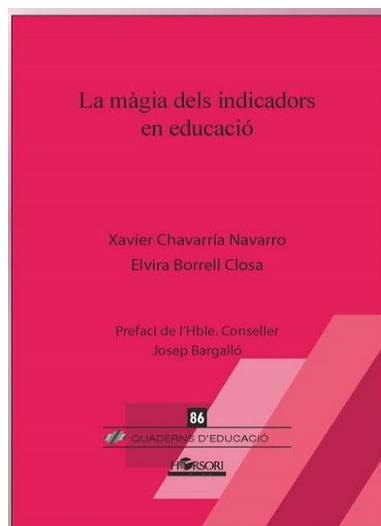
² X. MELGAREJO (2013), *Gracias, Finlandia: Qué podemos aprender del sistema educativo de más éxito*, Barcelona, Plataforma.

es tenen clars els conceptes, cal utilitzar exemples clars. I ell ha volgut exemplificar, amb anècdotes de la vida real, les qüestions que es plantegen molts ciutadans en relació amb l'educació.

Presentació del llibre *La màgia dels indicadors en educació* (2019)

Autors: **Xavier Chavarría i Navarro** i **Elvira Borrell Closa**

Editorial Horsori

L'acte va tenir lloc el dimecres 19 de juny, a les 17.30 h, com a acte previ a l'Assemblea de socis. Va comptar amb la presència del president de la SCP i dels dos autors.

Elvira Borrell, inspectora d'educació. Llicenciada en ciències de l'educació i en biologia i diplomada en EGB. Màster en supervisió i avaluació de l'educació. Ha publicat diversos llibres i articles sobre avaluació educativa, que és el seu camp d'investigació. Ha participat en cursos, seminaris, congressos i jornades sobre organització escolar i avaluació educativa. Ha format part com a professional del Consell Superior d'Avaluació. És membre de la Societat Catalana de Pedagogia.

Xavier Chavarría, inspector d'educació i professor de la UOC. És doctor en ciències de l'educació i llicenciat en geografia i història, dret, ciències polítiques i sociologia, pedagogia i filologia hispànica. Màster en supervisió i avaluació de l'educació. Ha publicat diversos llibres i articles sobre avaluació educativa, que és el seu camp d'investigació. Ha participat en nombrosos cursos, seminaris, congressos i jornades sobre avaluació educativa. Actualment és inspector en cap de Barcelona ciutat. Intervencions dels ponents

Va obrir l'acte el president de la Societat, **Martí Teixidó**, que va presentar els dos ponents, la seva llarga experiència en avaluació educativa i en seguiment dels centres

educatiu, i l'interès de l'obra, que presenta un mapa detallat i orientador sobre indicadors de l'educació: què són, com s'elaboren i àmbits d'aplicació i d'ús per al coneixement més objectiu de la realitat educativa des de diferents punts de vista.

A continuació, **Xavier Chavarría** va intervenir explicant els motius que els havien portat a escriure un nou llibre sobre indicadors, el perquè de parlar de màgia dels indicadors i l'estructura de l'obra. Pel que fa a la màgia dels indicadors, va esmentar alguns exemples de com el fet d'haver pogut quantificar algunes variables ha suposat un clar avenç en el camp del coneixement científic, ha comportat l'experiència, gairebé màgica, de tenir més coneixement del nostre entorn i, en definitiva, s'han orientat amb més seguretat les intervencions posteriors.

En qualsevol cas de mesura, es viu la tensió entre l'objectivitat de les dades i la subjectivitat per trobar noves idees, de vegades inesperades, que permetin conèixer millor la realitat que ens envolta, identificar els canvis i imaginar el futur.

També en el camp de l'educació, a mesura que s'ha anat estenent el període d'escolarització dels alumnes, que ha anat creixent la diversitat i complexitat del sistema educatiu i que s'han anat incrementant els recursos econòmics invertits, han anat augmentant també les exigències de qualitat i han entrat en joc l'interès i la rellevància dels instruments per planificar millores, comprovar evidències i avaluar resultats.

Com més abstracte és allò que es vol mesurar, més gran serà el marge d'error. Això no vol dir renunciar a mesurar alguns condicionants de l'entorn, diverses variables que intervenen en el fet educatiu, l'activitat dels alumnes, la intervenció dels professors, l'organització dels centres, etc.

En el capítol 1 del llibre s'aprofundeix en el concepte d'indicador, els principals tipus, fórmules o regles de composició i els conjunts estructurals d'indicadors o sistemes d'indicadors. El rigor científic i matemàtic no està renyit amb el seu potencial revelador.

En el capítol 2 es fa una referència explícita als indicadors més freqüents, tenint en compte el seu nivell de focalització: indicadors de caràcter internacional que permeten contrastar dades de diferents països i suggerir canvis a escala global, indicadors de

sistemes educatius, indicadors més relacionats amb centres educatius i, finalment, els que s'orienten a la descripció i avaluació de programes o projectes.

També s'expliciten en el llibre temàtiques que han estat objecte d'estudi, com la relació entre excel·lència i equitat en educació (PISA 2015), o bé indicadors per a l'estratègia Europa 2020 de creixement de l'ocupació (Informe Comissió Europea 201).

A continuació, **Elvira Borrell** va entrar en els continguts més detallats d'alguns dels capítols (3 i 4), especialment els que fan referència a indicadors de centres i a indicadors de projectes. Pel que fa als indicadors de centres, va fer una referència explícita a les diferents propostes que, a Catalunya, han anat sorgint per a l'avaluació de centres, des de l'any 2000 (Inspecció d'Educació de Catalunya) fins a l'actual Sistema d'Indicadors de Centre (SIC), elaborat també per la Subdirecció General de la Inspecció del Departament d'Ensenyament. S'obtenen dades de context, de resultats i de recursos.

L'aplicació dels indicadors de centre té dues finalitats essencials: la primera, proporcionar informació útil als centres educatius i a la Inspecció per millorar el servei de l'educació; la segona, facilitar informació al Departament d'Ensenyament que ajudi a decidir i aplicar polítiques educatives més eficients.

Les direccions dels centres educatius, a partir de les dades validades i amb l'assessorament de la Inspecció, poden identificar les causes que expliquen els resultats obtinguts, contrastar les dades amb la programació general i la memòria anual del centre, i plantejar estratègies d'actuació. També poden contrastar els indicadors del seu centre amb la mitjana dels centres de Catalunya i valorar l'evolució dels seus resultats al llarg dels darrers cursos escolars.

També va fer referència a altres indicadors de centre com els de la *Proposta d'indicadors qualitius per a la gestió de l'Escola Bressol Municipal* (2013), elaborats per l'Àrea d'Atenció a les Persones de la Diputació de Barcelona, o els elaborats per Xavier Chavarria i Elvira Borrell a *Evaluación de centros para la mejora de la calidad* (2013), que més tard van portar-los a la publicació del llibre *Evaluación persuasiva. Una aplicación del modelo ECCEO*, on es fa referència també a com s'apliquen els indicadors i quin seguiment se'n fa.

Va quedar ben palès que, precisament, la intencionalitat del llibre és poder mostrar la diversitat i complementarietat de propostes sorgides d'investigadors, de professionals responsables de la supervisió de centres i d'institucions especialitzades en avaluació de diferents països, com el Ministeri d'Educació d'Itàlia o l'Agència de Qualitat de Xile.

El llibre destina també unes pàgines (capítol 5) a la construcció, validació i interpretació de rúbriques que descriuen aspectes concrets del que es vol avaluar a través d'una descripció d'aspectes qualitius, mitjançant descriptors, que mostren nivells d'adquisició progressiva dels criteris o variables que es volen avaluar.

Breu ronda d'intervencions dels assistents

Les limitacions del temps no van permetre aprofundir més en el contingut de l'obra, però en el breu torn d'intervencions al final de la presentació sí que es va fer un reconeixement a l'enfocament de l'obra i a la descripció exhaustiva de noves aportacions en el camp dels indicadors, i es va fer explícit l'interès per la seva lectura i estudi. Esdevé un llibre de consulta per ser utilitzat tant en el camp de la recerca com en la pràctica avaluativa en els centres i en el conjunt del sistema educatiu.

Es va veure també l'interès d'introduir el tema dels indicadors en els programes de formació inicial de directors i en el treball conjunt d'inspectors i directors en actiu. També es va fer explícit que l'elaboració, anàlisi i avaluació d'indicadors no treu importància al paper de l'observació directa de l'activitat escolar en tots els processos d'innovació i millora.